

**ALTIJD
WEER
WAT!**

FLORINE PUTS

ALTIJD WEER WAT!

BELEVENISSEN VAN EEN BRUSJE

Voor Jennifer

Florine Puts

Altijd weer wat!

Belevissen van een brusje

Omslagontwerp, vormgeving en illustraties: Fitting Design, Hilversum

Druk: Giethoorn Ten Brink, Meppel

Copyright © 2008 Florine Puts, Rijswijk

Copyright illustraties: Daan Zurlohe, Fitting Design, Hilversum

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

NUR 280

ISBN 9789077671238

www.uitgeverijpica.nl

INHOUD

1	Wam!	6
2	Anders dan anders	10
3	De spreekbeurt	15
4	Broers!	19
5	Altijd weer wat!	23
6	Rothuis	32
7	Spijt	37
8	Een dag om nooit te vergeten	41
9	Een huis vol broertjes	47
10	Voetballen	51
11	Waar is Rakker?	55
12	Hondenpoep	59
13	Sorry...	66
14	Rugzakje	69
15	Ruzie in de kring	72
16	Alarmbellen	77
17	Koekjes	80
18	Hoera voor Julian en Jessica!	84
	Voor de ouders	88

HOOFDSTUK 1

WAM!

Wam!!! De badkamerdeur slaat dicht. Ik kijk op mijn wekker. Het is precies één minuut voor zeven.

Zoals altijd word ik wakker vlak voordat mijn wekker afgaat. Dat komt omdat mijn broer om precies één minuut voor zeven met de badkamerdeur slaat. Altijd. Zijn wekker staat net een paar minuutjes eerder afgesteld dan de mijne. Vandaar dat hij altijd als eerste opstaat en naar de badkamer gaat.

Hè, ik lig net zo lekker, ik zou best nog even door kunnen slapen, denk ik soezend, maar ik zet toch alvast mijn wekkertje uit, hoewel die nog niet is afgegaan.

Paf!!! Mijn hele gezicht trekt samen als mijn ogen zich extra stevig dichtknijpen. Zonder waarschuwing gaat het grote licht aan. Mijn broer komt mijn kamer binnen, ziet niks omdat het donker is en drukt zomaar op de grote lichtknop bij de deur.

'Hé, joh!' schreeuw ik, 'dat doet pijn hoor!'

Julian kijkt me verbaasd aan en zegt zachtjes: 'Boe!'

Hij vindt dat erg grappig. Hij probeert me dan te laten schrikken, maar meestal weet ik allang dat hij vlak bij me in de buurt is.

'Schrok je?' vraagt hij.

'Nee, natuurlijk niet, Julian,' zeg ik boos. 'Ga van mijn kamer af, je weet dat ik het niet fijn vind als je zomaar binnenkomt.'

'O,' zegt Julian, en hij loopt gelukkig weg.

'Jessica, wat is er aan de hand?' Mama komt in haar ochtendjas, een beetje verkreukeld en met kleine oogjes, mijn slaapkamer binnen.

'O, niks, mam,' zeg ik. 'Alleen Julian kwam mijn kamer weer binnen.'

'Moet je dan zo schreeuwen?' vraagt mama terwijl ze zich omdraait en de trap begint af te lopen.

'Sorry mam!' roep ik haar na. Maar ik meen het niet echt. Als Julian me gewoon met rust had gelaten was er niets gebeurd. Ach, soms is het gewoon makkelijker om maar even sorry te zeggen en het weer te vergeten. Anders is voor je het weet de sfeer in huis al verpest terwijl het nog maar vijf over zeven is.

Julian en ik mogen onze eigen boterhammen klaarmaken en dan bij de televisie opeten. Kunnen we lekker tekenfilmpjes kijken. Ik doe een lekkere dikke laag chocoladevlokken op mijn boterham en leg die in mijn broodtrommeltje voor op school. Ik weet dat alle vlokken er zo'n beetje afgevallen zijn tegen de tijd dat ik op school ben, maar dat kan me niets schelen. Het is

juist wel lekker al die losse vlokken in mijn trommeltje, net snoep!
'Julian, heb je al wat gedronken?' vraagt mama.
Nee, Julian heeft nog niets gedronken. Als niemand het tegen hem zegt vergeet hij het gewoon altijd.
'Julian, het is acht uur, ga je lijstje eens afwerken!'
Mama heeft voor Julian een lijstje gemaakt waarop staat wat hij allemaal moet doen.
Het hangt in de huiskamer zodat hij erop kan kijken.
Mama was het zat om Julian steeds aan dezelfde dingen te moeten herinneren.
'Heb je je tanden gepoetst?'
'Heb je je gymspullen gepakt?'
'Ben je al naar de wc geweest?'
Nu staan dat soort dingen op een lijstje en hoeft mama alleen maar naar het lijstje te wijzen.

Om kwart over acht moeten we klaarstaan om naar school te gaan. Ik kijk nog een keer voor de zekerheid of ik alles wel heb. Ja hoor: ik heb mijn rugzak met mijn broodtrommeltje en mijn agenda. En de tekening die ik voor de overblijffuf heb gemaakt. Omdat het koud is heb ik mijn nieuwe sjaal omgedaan. Ik ben er erg blij mee, hij heeft van die vrolijke kleurtjes. Ineens is er paniek bij Julian.
'Waar zijn mijn voetbalplaatjes?' roept hij boos. Hij kijkt erbij alsof ik ze ergens heb verstopt. Boos kijkt hij ook naar mama en papa.
'Tja, Julian, zonet had je ze nog. Je moet beter op je spullen letten,' zegt papa. 'Waar kun je ze gelaten hebben?'
'Weet ik veel!' schreeuwt Julian en hij vertrekt stampend de trap op naar boven.
'Zeker op zijn kamer laten liggen,' zegt papa met een zucht.
'Jessica, ga maar alvast naar school,' zegt mama. 'Ik kom jullie vanmiddag wel ophalen.'
Hè bah! Alweer in mijn eentje naar school lopen. Het is maar een klein stukje en ik ben al tien, dus ik kan het best zelf, maar ik vind het nog heel fijn als mama met me meeloopt. Door die stomme voetbalplaatjes kan dat nu niet.
Als ik op school kom, zie ik gelijk Emie staan. Ze staat op het bruggetje voor school te wachten op mij. We wachten altijd op elkaar. We zijn al vriendinnen sinds groep drie!
'Waar is Julian?' vraagt ze.
'O, die zoekt zijn voetbalplaatjes,' zeg ik. 'Kom dan gaan we nog even op het klimrek!'

Wat is een brusje?

Jessica is een brusje! Het woord brusje is een samenvoeging van de woorden BRoertje en zUSJE. Als de samenvoeging andersom was geweest was het 'zoertje' geworden. Ik denk dat de mensen brusje een beter woord vonden!

Een brusje is een broer of zus van iemand met een stoornis of handicap.

Wat is autisme?

In het geval van Jessica heeft haar broer een lichte vorm van autisme, die PDD-NOS heet. PDD-NOS staat voor 'pervasive development disorder-not otherwise specified'.

Dat is Engels en betekent: een ontwikkelingsstoornis die op alle vlakken van het leven van invloed is en die niet verder omschreven is.

Het is een vorm van autisme die voorkomt bij kinderen die een normale intelligentie hebben.

Autisme is een stoornis, géén ziekte. Denk maar aan griep: eerst had je niets, toen kreeg je ineens griep en voelde je je rot. Na een week was het weer over. In die week dat je ziek was heb je je moeder aangestoken en die is toen ook ziek geworden.

Een ziekte gaat meestal over, een stoornis als autisme niet.

Een ziekte kan besmettelijk zijn, autisme is niet besmettelijk!

Als je iemand met autisme aanraakt of een zoen geeft, dan loop je geen gevaar ermee besmet te worden en het ook te krijgen.

Met autisme word je geboren. Het is een aangeboren aandoening.

Niemand kan er iets aan doen dat een kind autisme heeft. Het is niet de schuld van de ouders, niet van het kind met autisme zelf en ook niet van het brusje!

Een van de vervelende dingen van autisme is dat het nooit zal overgaan. Je kunt er niet van genezen. Je broer of zus zal er de rest van zijn of haar leven dus last van hebben.

Later in dit boekje zal ik wat meer vertellen van wat er allemaal bij autisme hoort.

Maar eerst wil ik het over jou hebben: het brusje (of de grote brus!).

Voor jou is het niet makkelijk om een broer of zus met een stoornis te hebben. Daarover gaat dit boek. Je leest over de belevenissen van Jessica en je krijgt informatie over autisme.

Op die manier lees je wat dat voor jou betekent en wat je eraan kunt doen.

HOOFDSTUK 2

ANDERS DAN ANDERS

‘Terwijl ik met Fleur en Peter wat extra oefeningen doe, mogen jullie even zelfstandig werken,’ zegt juf Tiny.

Er gaat geroezemoes door de klas want iedereen vindt het fijn om zelf iets te kiezen. Je mag schoolwerk doen, maar ook bijvoorbeeld tekenen of lezen. Ik pak mijn rekschrift uit mijn la. Ik heb een hekel aan rekenen en daarvoor loop ik wel eens achter. Gauw maar som 10 en 11 afmaken, denk ik, dan ben ik ervan af.

Om me heen zie ik dat iedereen iets heeft gevonden om te doen. Peter en Fleur zijn met de juf aan de instructietafel gaan zitten. De juf praat zachtjes tegen hen.

Dan valt mijn blik op Julian. Hij zit een beetje ongemakkelijk op zijn stoel te wiebelen en heeft nog niets op zijn tafeltje liggen.

Waarom nou weer niet? Zo moeilijk is het toch niet om iets te kiezen!

Emie kijkt opzij. Ze ziet dat ik naar Julian kijk. Ze fronst haar wenkbrauwen. ‘Waarom doet ie niks?’ fluistert ze.

Ik voel een vervelende kriebel opkomen in mijn borst. Daar heb je het weer: altijd vragen de mensen aan mij waarom Julian iets doet. Nou ja, of niet doet in dit geval.

Weet ik veel! Ik ben Julian niet, ook al zijn we een tweeling. Het lijkt mij heel duidelijk dat we heel verschillend zijn van elkaar. Hij is nota bene een jongen en ik ben een meisje!

‘Weet ik het!’ fluister ik een beetje kortaf terug.

Ik zie dat juf Tiny haar hoofd onze kant op draait en stoot Emie aan terwijl ik me diep over mijn rekschrift buig. Gauw weer aan het werk want ik heb een hekel aan een boze juf.

‘Ik ga even iets kopiëren,’ zegt de juf. ‘Ik reken erop dat jullie allemaal gewoon blijven doorwerken!’ Ze loopt vlug de klas uit.

Overal zie ik nu hoofden omhoogschieten en ja hoor, daar begint het al! Jongens...! Pff, dacht de juf nou echt dat die rustig bleven doorwerken?

Ricardo is al van zijn plek weggelopen en hangt bij Karim over zijn stoel. Het hele groepje van Karim praat opgewonden door elkaar heen.

Waar zou het over gaan? denk ik, maar ik had het kunnen weten: voetbal natuurlijk.

Laurie buigt zich naar Emie en mij toe. 'Heb je al gehoord dat Ricardo op Anne is?' roept ze.

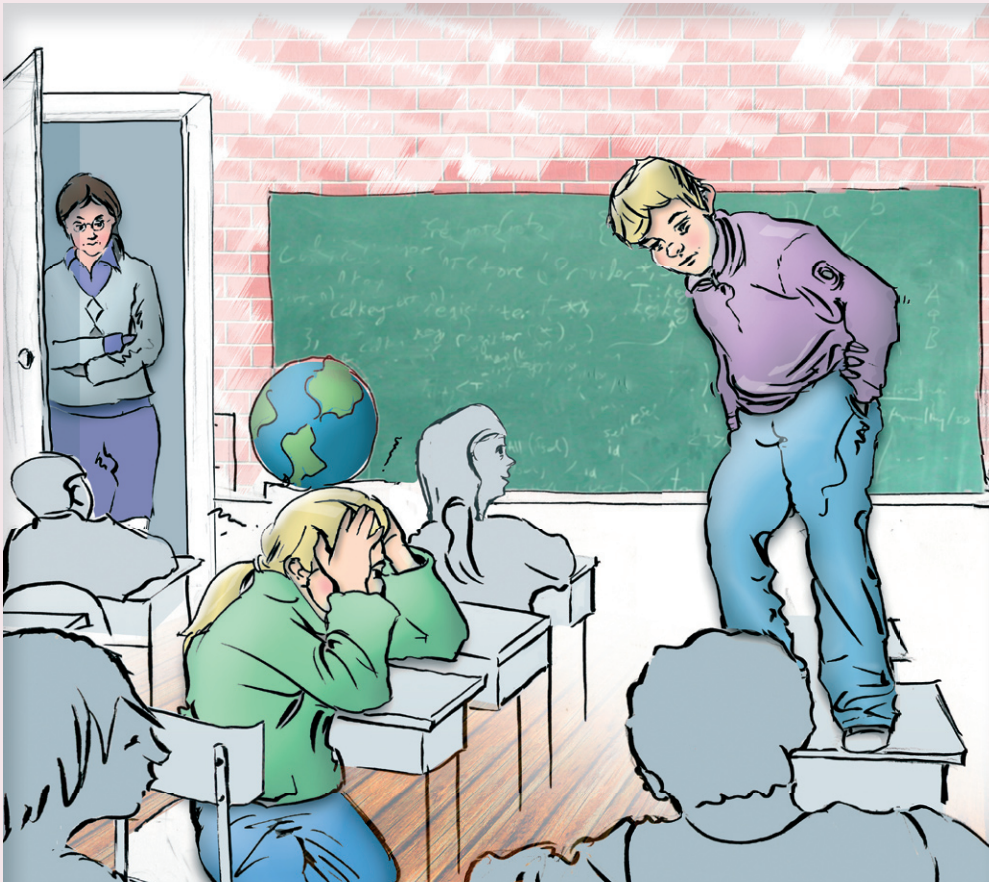
'Echt?' roepen we alle twee tegelijk. Ricardo is altijd wel op iemand verliefd. Hij heeft zo'n beetje met alle meisjes wel een keer verkering gehad. Niet met mij hoor, ik houd niet zo van die drukke jongens.

'Heeft hij al verkering gevraagd?' vraag ik.

'Nee, hij wacht een goed moment af, zegt hij,' zegt Laurie.

'Dan kan hij lang wachten, want volgens mij is Anne al op Aron,' zegt Emie samenzweerderig.

Ik werp een vlugge blik op de deur, een stukje de gang in. Nee, de juf komt er nog niet aan gelukkig. Ik zie Julian inmiddels door de klas rennen. Niemand anders is zo druk als hij. Hij moet maar oppassen, anders betrapt juf

Tiny hem nog en dan is ze niet voor de poes...

De jongens die er in de buurt staan vinden het wel leuk dat Julian zo veel durft. Ze roepen dat hij best op een tafel mag klimmen. 'Doe dan, doe dan!' roepen ze. Julian klimt op een tafeltje. Net als hij er weer af wil springen, komt de juf binnen.

In een oogwenk zit iedereen weer op zijn plek. Iedereen, behalve Julian. Die staat daar nog steeds op zijn tafeltje te kijken welke kant hij op zal springen. Ik hoor de jongens grinniken.

O, o, wat erg, denk ik en ik durf haast niet te kijken.

Juf Tiny is meestal heel aardig, maar ze vindt het echt heel erg als het zo'n zootje wordt in de klas als ze even weg is. Van groep zeven verwacht ze anders, zegt ze dan.

Ik zie aan de ogen van de juf dat ze even niet weet wat ze hiermee aan moet.

En dan gebeurt het. Ze kijkt naar mij! En daarna kijkt iedereen naar mij!

Ik voel mezelf verstijven. Ik ken die blikken. Die zie ik vaker als mijn broer weer eens iets raars doet. Eerst kijken ze naar hem, en dan naar mij. Alsof ik er iets aan kan doen! Alsof ik snap waar hij mee bezig is!

Dan kijkt de juf weer naar Julian. Ik zet me schrap voor de boze woorden-vloed die er zal komen.

'Ga jij eens gauw van die tafel af, Julian,' zegt ze rustig. Julian springt naar beneden en gaat snel zitten. 'Je weet best dat dat niet mag,' zegt ze er nog achteraan. Daarna loopt ze met haar kopieën naar haar bureau alsof er niets aan de hand is.

Ik haal opgelucht adem. Niemand kijkt nog naar mij.

'Jullie kunnen nog vijf minuten doorgaan met zelfstandig werk,' zegt juf Tiny, 'daarna is het pauze.'

Ik probeer weer naar mijn sommen te kijken. Ik ben al halverwege som 11. Maar ik kan me er niet meer op concentreren. Die stomme Julian, denk ik. Waarom moet hij nou altijd weer anders dan anders doen?

Even later op het schoolplein komt Erik naar me toe gelopen.

'Ik vind dat je een stomme broer hebt,' zegt hij, 'en je bent zelf ook stom.'

De tranen springen in mijn ogen.

'Dat is niet eerlijk!' roep ik. 'Ik kan het ook niet helpen dat hij zo doet.'

Erik ziet mijn tranen en bindt een beetje in. 'Nou, oké dan, maar ik vind het niet eerlijk dat hij helemaal geen straf heeft gekregen. Als ik zoiets had gedaan... oei, de juf zou me toch kwaad zijn!'

Daar heeft Erik gelijk in. Het verbaasde mij ook dat de juf zo rustig bleef en er verder niets meer over zei. Het gebeurt wel vaker dat de juf Julian anders behandelt dan de andere kinderen. Het zal wel weer met autisme te maken hebben.

'Het zal wel met Julian zijn autisme te maken hebben,' besluit ik dan ook

tegen Erik te zeggen.

'Ja, ja,' zegt Erik schamper, 'zo ken ik er ook nog wel een paar.'

De bel gaat alweer. Langzaam loop ik de school binnen. Ik denk aan wat Erik zei. Eigenlijk is het maar lastig dat zo weinig mensen snappen wat autisme precies inhoudt.

Je schamen voor je broer of zus

Jessica schaamt zich voor haar broer. Hij gedraagt zich vreemd in de klas. Iedereen hield op met netjes doorwerken toen de juf weg was. Maar alleen Julian ging rond rennen en op een tafeltje staan.

Iedereen had gelijk door dat de juf was teruggekomen, maar Julian had niets in de gaten.

Toen hij haar zag staan wist hij niet meteen wat hij moest doen. De juf moest hem vertellen dat hij van de tafel af moest gaan.

Dat vreemde gedrag van haar broer vindt Jessica al vervelend genoeg. Maar ze vindt het helemaal vreselijk als zij erop wordt aangekeken.

Een kind met autisme weet vaak niet hoe hij of zij zich moet gedragen. Bij gewone kinderen gaan veel dingen een beetje vanzelf. Je voelt als het ware aan wat de bedoeling is. Het is toch logisch dat je oplet of de juf al terugkomt? Dat hoeft niemand je speciaal te vertellen! Maar bij kinderen met autisme gaan veel dingen niet vanzelf.

Je kent vast wel het gevoel dat je door de blik in de ogen van de mensen om je heen toch snapt wat de bedoeling is, ook al heeft niemand iets gezegd.

Een kind met autisme ziet niets bijzonders aan de gezichtsuitdrukking van andere mensen. Daarom kan hij vaak niet weten wat de bedoeling is en komt hij in rare situaties terecht.

Gelukkig begreep de juf van Julian dat hij niet expres extra stout was, maar dat het

kwam door zijn autisme. De juf en de ouders van Julian hebben vast met elkaar gepraat over het autisme en hoe de juf daar het beste mee kan omgaan.

Het is heel naar voor Jessica dat ze zich schaamt voor haar broer. Het is ook heel gewoon dat ze dat voelt, want iedereen heeft het liefst normale broers en zussen.

Het zou voor Jessica fijn zijn als ze met iemand over dat gevoel kan praten. Met haar ouders bijvoorbeeld. Of met de juf. Dan hoeft ze zich niet zo al-

leen te voelen met dat nare gevoel en misschien weten de volwassenen een oplossing.

Helemaal naar is het dat haar klasgenootjes naar haar gaan kijken als er iets met Julian is. Jessica staat daardoor ineens in het midden van de belangstelling terwijl ze er eigenlijk niets mee te maken heeft! Ze probeert snel na te denken of ze iets moet zeggen of doen.

Maar er is voor haar niets te zeggen of te doen.

Ze hoeft zich helemaal niet aangesproken te voelen om die vervelende situatie op te lossen, dat moet de juf doen! Gelukkig doet de juf dat ook.

Alleen later als de juf er niet meer bij is, krijgt ze toch nog een akelige opmerking van een klasgenootje. Het is niet leuk om te horen dat iemand je broer stom vindt. Het blijft toch je broer! En dat ze dan jou ook nog stom vinden, slaat helemaal nergens op!

Het beste is dan gelijk te laten merken dat jij niet je broer bent en dat je er niets mee te maken hebt. Vaak snapt een klasgenootje dan wel dat je gelijk hebt.

Blijft je klasgenootje doorgaan met vervelend doen, praat er dan over met de juf. Of vertel het thuis aan je ouders. Het is namelijk heel belangrijk dat jij kunt vertellen hoe je je voelt en wat er gebeurt. Anders kunnen je ouders of je juf je niet helpen!